

Beitebruk i utmark

– et prosjekt i regi av Fylkesmannen i Troms

07.06.2013

Til kommuner og beite/sankelag i Troms

OPPSUMMERING ETTER MØTER MED KOMMUNER OG BEITELAG APRIL 2013

INNLEDNING

Også i år ble det invitert til møter med beite/sankelag og kommuner. Denne gang ble møteserien avholdt i regi av prosjektet «Beitebruk i utmark». Etter møteserien i 2011 kom det klare ønsker om fortsettelse av disse møtene, samt andre aktiviteter knyttet til beitebruk og utmark.

Om prosjekt «Beitebruk i utmark»

Utmarksbeitene representerer en viktig ressurs for landbruket i landsdelen, en næring som bidrar med en betydelig sysselsetting i hele Troms, i tillegg til å utføre en av verdens viktigste oppgaver: Å produsere mat! Hvordan legger man til rette for en fremtidsrettet, moderne beitenæring samtidig som andre interesser som fritid, turisme, rovdyr og annet ivaretas på en god måte? Fylkesmannen i Troms retter fokus på dette gjennom prosjektet «Beitebruk i utmark». Økt og målrettet aktivitet i fylkets mange beite/sankelag, kompetanseheving innen tema dyrevelferd i utmark og etablering av beitearealplaner i det kommunale planverktøy er stikkord de kommende tre år.

Hovedtema for årets møteserie er samarbeid.

Et godt samarbeid internt i lagene, og mellom kommunene, Troms sau og geit og forvaltningen er viktig for å få gjennomført gode tiltak. I år lanseres også en konkurranse for beite/sankelagene☺.

OM MØTENE

I perioden 8 – 26. april var det planlagt 7 regionale møter med beitelag og kommuner. Av disse måtte 2 møter avlyses på grunn av dårlig påmelding. Det var sendt ut invitasjon til 48 beitelag og 23 kommuner. Herav møtte det representanter for 22 beitelag og 10 kommuner. I tillegg var det representanter fra Mattilsynet på 2 av møtene. Mattilsynet var invitert som observatør til møtene.

Fra prosjektet møtte Gøril Einarsen, Aase Berg, Erlend Winje, Terje Benjaminsen og Oddny Asbøl. Heidi Marie Gabler deltok på møtet på Setermoen.

Gjennomgangstema på møtene var **SAMARBEID** i beitelagene.

ORGANISERT BEITEBRUK

I formålet til Organisert beitebruk står det:

«Formålet er å legge forholdene til rette for best mulig utnyttelse av beite i utmark og redusere tap av dyr på utmarksbeite gjennom **organisert tilsyn**, **organisert sanking** og andre målrettede **fellestiltak** i beiteområdet»

Vilkårene om samarbeid i Organisert beitebruk sier blant annet:

- *«Alle lag skal bruke alle mottatte tilskudd til å fremme den organiserte beitebruken gjennom felles tiltak*
- *Laget skal organisere forsvarlig tilsyn og sanking av egne og andres dyr i sitt område, på en måte som er tilpasset lokale forhold*
- *Beiteområdet skal inspiseres minst en gang i uka slik at unormale forhold blir oppdaget og nødvendige tiltak blir satt i verk»*

I Troms har det vært en merkbar strukturendring i saueholdet. Færre bruk med flere dyr pr. bruk som kan gi utfordringer i driften, særlig sommerhalvåret. Færre personer til å gå i marka, gårdbrukeren har ofte en annen jobb ved siden av gårdsdrifta, slåttonn som skal gjøres osv. Samarbeid internt i beitelaget og mellom tilgrensende beitelag vil kunne bety mye når status gjøres opp.

I prosjektet ønsker vi å bidra til at aktiviteten i beitelaget blir så høg som mulig.

Tilbakemeldingene fra beitelagene forteller at det er veldig varierende hvor godt laget fungerer. Det er hele spennet fra bare kjøp av saltslikkesteiner og vaksine, til andre fellestiltak som sanking, sankefester, tilsyn, fjøsmøter, kompetansehevende tiltak m.m.

Nedenfor en liste over tiltak som tilskudd til Organisert beitebruk blir brukt til. Dette er samtidig tips om hvordan OBB-tilskuddet kan brukes. I parentes de beitelagene som kom med tipsene.

- Saltslikkesteiner og saltsteinsautomater
- Bruker noe av tilskuddet til delfinansiering av samlekvær og sperregjerder
- Vaksine som kjøpes inn felles.
- Medfinansiering i skuddpremie på rev
- Gjeterhundkurs (Nordreisa)
- Kurs om sauekontrollen (Nordreisa)
- Fjøsmøter og andre tiltak (Målselv)
- Sankemøter, fellesmøter vår og høst – utstrakt aktivitet (Østre Malangshalvøya)
- Samarbeid om gjerdning og et sosialt liv (Vågsfjord beitelag)

INNSPILL/TANKER/IDEER FRA MØTENE

Det kom mange gode og konstruktive innspill på beitelagsmøtene som prosjektet ønsker å ta videre.

Nedenfor en oppsummering

Kompetansetiltak:

- Gjerdeloven (fagdag)
- Kurs for styremedlemmer
- Kommune-grunneier-hund (temamøte)
- Få flere storfekjøttprodusenter med i beitelag
- Sambeite småfe-storfe (fagdag)

Rekruttering

Tas ikke videre som egen sak i prosjektet, da dette tema ikke er med i prosjektbeskrivelsen

Prosjektet oppfordrer til:

- - at alle beitelag har ei felles merking (slips), basert på NSG sine retningslinjer.
- - at det henges opp informasjonsplakater i beitefeltet.
Vedlagt dette brevet er NSG sitt eksempel på informasjonsplakat
- - god informasjonsflyt i beitelagene, fra leder til medlemmer og motsatt.
- - at kommuner, beitelag og lokallag av TSG samarbeider om blant annet skuddpremie på rev. Det arrangeres også kurs i revejakt rundt i fylket.
- - at alle medlemmene i beitelaget deltar aktivt i fellesaktiviteter

Det arbeides videre med:

- Tilskudd for mentor/fadderordning til beitelagene?
Eventuelt bruk av driftstilskuddet til OBB
- Dårlig skjøtsel av plantefelt
Det rapporteres om gjengroing og dårlig skjøtsel av plantefelt.

INNSPILL – KRITERIER TIL ÅRETS BEITELAG

- Flest positive medieoppslag
- Samarbeid på tvers av organisasjoner, og på tvers av bygder
- Rekruttere nye saubønder

Disse innspillene tas med i det videre arbeid. Premien for årets beitelag er på kr. 10 000,-. Fylkesmannen oppfordrer kommunene til å nominere beitelag fra sin kommune. Kriterier for årets beitelag skal være ferdig før beiteslipp, og oversendt kommunene og beitelagene. Frist for nominasjon 1. jan. Prisen utdeles på årsmøtet til TSG.

DELTAKELSE/MØTEFORM/INNHOLD – VEIEN VIDERE

På grunn av forholdsvis dårlig oppmøte som kan ha flere årsaker – ikke interessant nok, dårlig tidspunkt (måned og tidspunkt på dagen) m.m. har prosjektet besluttet at det ikke blir gjennomført slike ensartede møter i hele fylket som er gjort i 2013.

Vi vil invitere beitelagene til å komme med innspill på tema til møter. Det kan være FKT-ordningen, laushunder, gjerdelov o.l. Møtene arrangeres i oktober 2014.

Målgruppa for møtene er fortsatt beitelag og kommuner

Da benytter vi anledningen til å ønske en riktig god sommer og beitesesong.

Med hilsen
Troms landbruksfaglige senter
Oddny Asbøl, prosjektleder

Vedlegg
Presentasjoner brukt på møtene
Eksempel på handlingsplan for beitelag